

1854 **Arm en afgelegen Meijel wil zelfstandig blijven**

Niets nieuws onder de zon!

Op woensdag 5 april 1854 zat burgemeester Barthel van der Steen in zijn huis aan de Kalisstraat achter het bureau. Door het raam zag hij de oude Mariakapel aan de ingang van de Molstraat. Voor hem lag het bericht van de Commissaris van de Koning in Maastricht, Eduard Johan Peter van Meeuwen.

‘De Minister van Binnenlandse Zaken heeft aangegeven, dat alle gemeentes in Nederland met minder dan 25 kiezers zullen opgeheven worden.’

*Barthel van der Steen,
burgemeester van Meijel 1819-1859*

Meijel had maar 12 kiezers en zou na een herindeling door Helden of Nederweert ingelijfd worden. Er kwam deze keer geen opstand in Meijel zoals een paar jaar eerder, maar iedereen liet op straat en in herbergen duidelijk merken zo’n samenvoeging met een buurdorp niet te pikken.

En burgemeester Barthel schreef. De twee bijna gelijklopende kladbrieven aan gouverneur Van Meeuwen zijn bewaard gebleven.

‘Edelmogende Heer,

Nu het verenigen of indelen van gemeentes onder de 25 kiezers op handen is en Meijel slechts 12 kiezers telt, zijn wij in allergrootste angst dat men ons bij Nederweert of Helden zal inlijven.

Omdat niemand in het rijk of hertogdom Limburg beter met de ligging van onze gemeente bekend is dan U, neem ik de eerbiedige vrijheid U aan de gegronde bezwaren in deze zaak te herinneren.

Meijel is ene aan de uiterste grenzen van het Hertogdom Limburg gelegen gemeente omgeven met woeste heiden en moerassen, minstens twee uren gaans van de naaste aangrenzende gemeente.

U weet dat onze duizend burgers van goede aard zijn, rustig en vergenoegd levende. Dit dorp kan onmogelijk door een andere gemeente worden ingelijfd zonder Meijel bloot te stellen aan haar ondergang en daardoor alle haar rechten te verliezen.

Veronderstel, edele heer, Meijel heeft slechts 12 kiezers, Helden heeft er 80 á 90. Wat heeft Meijel daaruit te verwachten? Wellicht niet eens een raadslid en dat voor een bevolking van 1000 inwoners.

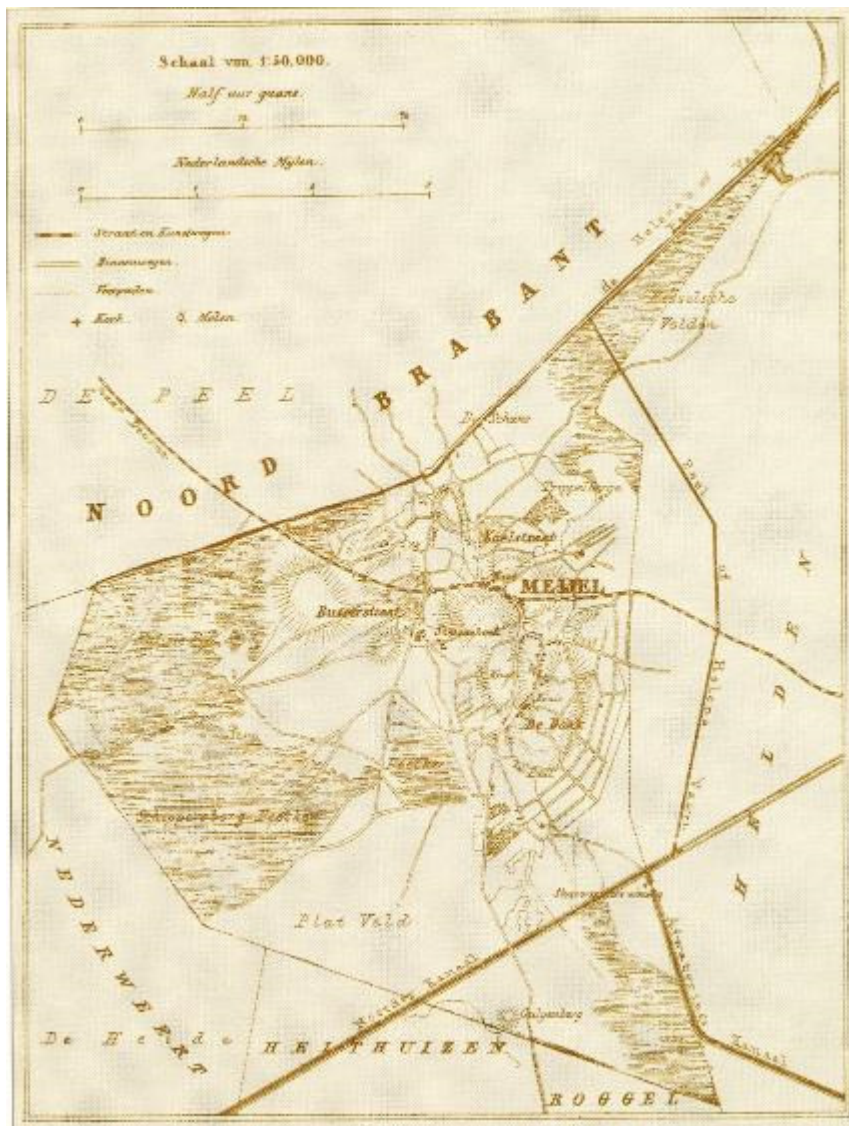
Gister was ik bij Uw heer broer in Roermond. Hij besepte ook de onmogelijkheid en raadde mij aan ons tot U te wenden, zodat onze bezwaren onder de ogen van de heer minister zouden worden gebracht. Of moeten wij onze bezwaren zelf aan het adres van de Tweede Kamer richten?

Altijd op U vertrouwend heb ik de eer met de meeste hoogachting te tekenen, uw Edelmogend D.W. dienaar de Burgemeester van Meijel.'

Op 27 maart 1854 had burgemeester Van der Steen al een gesprek gehad met de Commissaris van de Koning. Hij had er toen op gewezen, dat Meijel heel goed zelfstandig kon voortbestaan. De gemeente had immers in 1828 een nieuw schoolgebouw gerealiseerd en in 1835 een kerk. Bovendien was de gemeente juist aan een geweldige ontwikkeling bezig, nu Jan van de Griendt op Meijels grondgebied de Noordervaart had uitgediept en de Helenavaart had laten graven. De Gouverneur had daarop geantwoord, dat hij een vurig pleidooi bij de Minister zou houden, als de burgemeester ervoor zorgde dat er meer dan 15 kiezers in Meijel kwamen.

Na de Grondwet van 1848 kwamen er voor het eerst directe verkiezingen voor de Tweede Kamer, de Provinciale Staten en de gemeenteraad. Dat gebeurde echter met het censuskiesrecht. Daarbij mochten alleen mannen boven 23 jaar stemmen als ze voor grondbelasting, personele belasting en patentbelasting samen per jaar een minimumbedrag betaalden. De grondbelasting werd geheven over bebouwde en onbebouwde eigendommen, de patentbelasting voor het hebben van een bewijs voor beroep of bedrijf en bij personele belasting werd gekeken naar hoeveel dienstboden, paarden, deuren, ramen en stookplaatsen je had. In 1854 mocht in Nederland maar 2,7% van de totale bevolking stemmen, ofwel 10,7% van de mannen boven 23 jaar.

De gemeenteraad mocht zelf het minimumbedrag voor belasting vaststellen en dat lag in Meijel zeer laag, namelijk 10 gulden per jaar, ofwel 4,54 euro. Het was geen vetpot in het Peeldorp.

Maar Meijel bleef zelfstandig, want het aantal stemgerechtigden groeide in korte tijd naar 21.

Hoe Barthel van der Steen het gedaan heeft is niet duidelijk, maar die 21 stemgerechtigden mochten stemmen voor de gemeenteraad en 10 van hen zelfs voor de Tweede Kamer en Provinciale Staten (gemerkt met X, die betaalden meer dan 20 gulden belasting):

Meijel in 1866

Arnold Bellemakers (14,78 gulden belasting),
 Antoon Bollen (21,47 X),
 kapelaan Peter Clevers (18,03 gulden),
 Peter Jan Cuppens (33,33 gulden X),
 Jan Franssen (10,91 gulden),
 Theodor Goossens (63,67 gulden X),
 Willem Janssen (18,75 gulden),
 Peter A. Jaspers (26,88 X),
 Hendrik Joosten (13,48),
 Adriaan Lenders (10,24),
 Jan Lenders (56,59 X),
 Leonard Lenders (20,32 X),
 molenaar Peter Raekels (25,60),
 Jan Sanders (11,79),

Godfried van Bussel (10,24),
M. van den Bogaard (15,96),
Arnold Hubert van der Steen (20,97 X),
burgemeester Barthel van der Steen (20,38 X),
P. van Doren (16,11),
pastoor Antoon van Kessel (33,12 gulden X)
Hendrik Veltmans (40,95 X)

In 1872 zorgde Arnold van der Steen, zoon van burgemeester Barthel, nog eens voor acht extra stemgerechtigden door voor deze mensen de belasting te betalen. Arnold ging ervan uit dat deze kiezers wel op hem zouden stemmen, zodat hij als burgemeester gekozen zou worden. De koop van die stemmen mislukte. Van 1874 tot 1886 had Meijel vanwege de vele ruzies en problemen in het dorp een burgemeester van buiten, namelijk P.J.H. Vullers, burgemeester van Nederweert. Arnold werd wethouder. Maar, dankzij z'n vader, wel in een zelfstandige gemeente Meijel, die tot 2010 regelmatig moest vechten om aan herindelingen te ontkomen.

henk willems

Gegevens uit:

GHS Peel en Maas, Archieven der gemeente Meijel tot 1943, inv.nr. 33 en 34